

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2023, sp. zn. 27 Cdo 333/2022, ECLI:CZ:NS:2023:27.CDO.333.2022.1

Číslo: 6/2024

Právní věta:

Usnesení, jímž odvolací soud zamítne návrh účastníka řízení na doplnění rozsudku o část předmětu řízení, je rozhodnutím, jímž se odvolací řízení (ve vztahu k dotčené části předmětu řízení) končí. Proti tomuto usnesení je dovolání přípustné za podmínek § 237 o. s. ř.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 15.02.2023

Spisová značka: 27 Cdo 333/2022

Číslo rozhodnutí: 6

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Přípustnost dovolání, Rozsudek doplňující

Předpisy: § 152 odst. 1 o. s. ř.

§ 166 o. s. ř.

§ 211 o. s. ř.

§ 237 o. s. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání žalobců a), b), e) a f) zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 3. 9. 2021, sp. zn. 39 Co 59/2021, v druhém výroku a věc v tomto rozsahu vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Obvodní soud pro Prahu 6 rozsudkem ze dne 15. 9. 2020, č. j. 27 C 189/2017-136 (jde o druhé rozhodnutí ve věci), zastavil řízení ve vztahu mezi žalobci c) a d) a žalovanou (výrok I.), zamítl žalobu jak co do zaplacení [žalobcům a), b), e) a f) společně a nerozdílně] 13.455 EUR s příslušenstvím (výrok II.), tak co do zaplacení 250 EUR s příslušenstvím každému ze žalobců a), b), e) a f) [výrok III.], a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok IV.).

2. Uvedených částek se žalobci a), b), e) a f) domáhají z titulu článků 5, 7, 8 a 9 nařízení (EHS) č.

261/2004, ze dne 11. 2. 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů (dále též jen „nařízení“), a to v souvislosti se zrušeným letem z letiště ve Svatém Mořici ve Švýcarské konfederaci na letiště Sliach ve Slovenské republice v termínu 18. 12. 2015 v 13:00 hod.

3. Soud prvního stupně dovodil, že žalovaná není pasivně věcně legitimována, neboť osobou, která zamýšlela provedení letu, byla společnost FlyJet Sp. z. o. o.

4. Městský soud v Praze k odvolání žalobců a), b), e) a f) [směřujícího do výroků II. až IV. rozsudku soudu prvního stupně] rozsudkem ze dne 21. 4. 2021, č. j. 39 Co 59/2021-183, rozsudek soudu prvního stupně ve výroku III. změnil tak, že žalované uložil povinnost zaplatit každému ze žalobců a), b), e) a f) částku 250 EUR s příslušenstvím (první výrok) a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů (druhý výrok).

5. Odvolací soud, zabývá se pouze nárokem na paušální náhradu 250 EUR pro každého ze žalobců, dospěl oproti soudu prvního stupně (s odkazem na výklad nařízení přijatý Soudním dvorem Evropské unie) k závěru, že žalovaná je pasivně věcně legitimována. Současně shledal s odkazem na článek 5 odst. 1 písm. c) a článek 7 odst. 1 písm. a) nařízení nárok žalobců na zaplacení částky 250 EUR (každému z nich) jako opodstatněný. Proto rozsudek soudu prvního stupně ve výroku III. změnil tak, jak je uvedeno shora.

6. Žalobci a), b), e) a f) následně podali návrh na vydání doplňujícího rozsudku podle § 166 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), majíce za to, že odvolací soud nerozhodl o části předmětu řízení. Žalobci podali odvolání i proti druhému výroku rozsudku, jímž soud prvního stupně zamítl žalobu v rozsahu, v němž se domáhali zaplacení (dalších) 13.455 EUR s příslušenstvím. Současně navrhli opravu rozsudku odvolacího soudu, jde-li o označení výroku prvostupňového soudu, jež odvolací soud změnil.

7. Městský soud v Praze usnesením ze dne 3. 9. 2021, č. j. 39 Co 59/2021-247, opravil svůj rozsudek ze dne 21. 4. 2021, č. j. 39 Co 59/2021-183, ve výroku ve věci samé (první výrok) a zamítl návrh žalobců na doplnění tohoto rozsudku (druhý výrok).

8. Odvolací soud shledal návrh žalobců na vydání doplňujícího rozsudku nedůvodným, neboť žalobci se domáhali primárním petitem žaloby zaplacení paušální náhrady škody za zrušení letu ve výši 250 EUR pro každého z nich a toliko *in eventum* uplatnili nárok na zaplacení 13.455 EUR z titulu náhrady škody představované pořizovací cenou letenky neuskutečněného letu ve výši 11.480,50 EUR a rozdílu mezi cenou za jednosměrný let a cenou uhrazenou náhradnímu dopravci ve výši 1.974,50 EUR.

9. Žalobce je oprávněn uplatnit svůj návrh i formou eventuálního petitu (§ 152 o. s. ř.), o žalobním nároku požadovaném formou eventuálního petitu však soud rozhodne jen v případě, pokud nevyhoví primárnímu petitu, v opačném případě se eventuálním petitem vůbec nezabývá.

10. Pakliže odvolací soud (na rozdíl od soudu prvního stupně) dospěl k závěru, že žaloba je co do nároku uplatněného primárním petitem (250 EUR pro každého ze žalobců) důvodná, eventuálním petitem (nárokem na zaplacení 13.455 EUR) se již nezabýval. Proto návrh na doplnění rozsudku o část předmětu řízení zamítl.

II.

Dovolání a vyjádření k dovolání

11. Proti druhému výroku usnesení odvolacího soudu č. j. 39 Co 59/2021-247 podali žalobci a), b), e) a f) dovolání, jehož přípustnost opírají o § 237 o. s. ř. majíce za to, že napadené rozhodnutí závisí na

vyřešení otázky procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu, a dále otázky, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena.

12. Dovolatelé předně namítají, že odvolací soud v rozporu s ustálenou rozhodovací praxí Nejvyššího soudu nerespektoval vázanost soudu žalobním návrhem ve smyslu § 153 odst. 2 o. s. ř., nerozhodl o části předmětu řízení a toto své pochybení následně (k návrhu dovolatelů) nenapravit vydáním doplňujícího rozsudku podle § 166 o. s. ř.

13. Jako dosud neřešenou pak dovolatelé předestírají otázku, zda odvolací soud může posoudit určitý návrh jako eventuální petit, ačkoliv není žalobci takto uplatněn ani zamýšlen a ačkoliv to neodpovídá formulaci žalobních nároků.

14. Dovolatelé zdůrazňují, že proti žalované uplatnili tři nároky, a to nárok na vrácení části pořizovací ceny letenky, představující cenu neuskutečněného zpátečního letu ve výši 11.480,50 EUR (50 % ceny obousměrného letu), nárok na náhradu škody ve výši 1.974,50 EUR odpovídající rozdílu mezi cenou za jednosměrný let (11.480,50 EUR) a cenou uhrazenou náhradnímu dopravci (13.455 EUR) a konečně nárok na náhradu škody za zrušení letu podle článku 7 odst. 1 písm. a) nařízení ve výši 250 EUR za každého ze žalobců, tj. 1.000 EUR celkem. Uplatněné nároky se podle nařízení nevylučují.

15. V průběhu řízení dovolatelé soudu prvního stupně navrhli, aby - nebude-li považovat žalovanou za pasivně věcně legitimovanou podle nařízení - věc posoudil podle Úmluvy o sjednocení některých pravidel o mezinárodní letecké přepravě ze dne 28. 5. 1999 (dále jen „Montrealská úmluva“). Pro tento případ byli srozuměni s tím, že jim soud nebude moci přiznat náhradu ve výši 250 EUR pro každého z nich, neboť Montrealská úmluva tento nárok neupravuje.

16. Skutečnost, že dovolatelé svůj nárok na zaplacení 13.455 EUR neuplatnili *in eventum*, ostatně dokládá i výše soudního poplatku, vyměřená z původně uplatněné částky 14.955 EUR (po zpětvzetí žaloby dvěma žalobci jde o 14.455 EUR).

17. Dovolatelé odkazují na řadu rozhodnutí Nejvyššího a Ústavního soudu, dovozující, že odvolací soud tím, že nevyčerpal celý předmět řízení, porušil procesní předpis, zatížil řízení vadou a zasáhl do jejich ústavně zaručeného práva na spravedlivý proces.

18. Žalovaná, odkazujíc na náleze Ústavního soudu ze dne 22. 10. 2015, sp. zn. [II. ÚS 858/14](#), považuje dovolání za nepřipustné. I pokud by bylo přípustné, není podle žalované důvodné, neboť z toho, že odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně ve výroku II. (jímž byl zamítnut nárok dovolatelů na zaplacení 13.455 EUR s příslušenstvím) nezměnil, je třeba dovodit, že jej v tomto výroku potvrdil. Navrhuje, aby Nejvyšší soud dovolání odmítl, popř. zamítl.

III.

Připustnost dovolání

19. Dovolání bylo podáno včas, osobou oprávněnou a splňující podmínku podle § 241 odst. 1 o. s. ř.; dovolací soud se proto zabýval jeho připustností.

20. Nejvyšší soud si je vědom toho, že Ústavní soud v nálezu ze dne 22. 10. 2015, sp. zn. [II. ÚS 858/14](#), vyslovil názor, že „proti rozhodnutí odvolacího soudu, jímž byl zamítnut návrh na doplnění rozhodnutí odvolacího soudu, není opravný prostředek přípustný“ (odst. 18 odůvodnění nálezu). Nicméně v této souvislosti nelze přehlédnout, že tak učinil toliko při posuzování připustnosti ústavní stížnosti, mimo nosné důvody nálezu a aniž by se zabýval výkladem § 237 o. s. ř. S ohledem na řečené nebrání uvedený náleze Nejvyššímu soudu v tom, aby při posuzování téže otázky (připustnosti dovolání proti usnesení, jímž odvolací soud podle § 211 a § 166 odst. 2 *in fine* o. s. ř. zamítl návrh

účastníka řízení na doplnění rozsudku) dospěl k odlišnému závěru.

21. Z ustálené judikatury Nejvyššího soudu (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2011, sp. zn. [23 Cdo 1212/2010](#), či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2021, sp. zn. [29 Cdo 632/2021](#)) se podává, že účastník řízení nemůže nápravy pochybení odvolacího soudu, spočívajícího v tom, že nerozhodl o některé části předmětu řízení, dosáhnout prostřednictvím dovolání proti „neexistujícímu“ výroku rozhodnutí odvolacího soudu. Dovolání jen proti důvodům rozhodnutí přitom přípustné není (§ 236 odst. 2 o. s. ř.).

22. Postup soudu a účastníků řízení pro případ, že soud ve výroku rozsudku, kterým se řízení končí, v rozporu s § 152 odst. 2 větou první o. s. ř. nerozhodl o celém předmětu řízení, je upraven v § 166 o. s. ř. To platí i pro odvolací soud (§ 211 o. s. ř.).

23. Jestliže odvolací soud nerozhodne o některé části předmětu řízení a účastník řízení v souladu s § 166 odst. 1 o. s. ř. navrhne doplnění rozsudku, je rozhodnutí o tomto návrhu účastníka řízení (vydané podle § 211 a § 166 odst. 2 o. s. ř.) rozhodnutím, jímž se odvolací řízení končí (ve vztahu k dotčené části předmětu řízení). Dovolání proti němu je tudíž přípustné za podmínek § 237 o. s. ř. (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2017, sp. zn. [32 Cdo 2208/2017](#)).

24. Jinak řečeno, účastník řízení může v souladu s § 237 o. s. ř. podat dovolání nejen proti rozsudku odvolacího soudu, jímž odvolací soud rozhodne o doplnění o část předmětu řízení (§ 166 odst. 2 věta první o. s. ř.), ale taktéž proti usnesení, jímž návrh účastníka na doplnění zamítne (§ 166 odst. 2 in fine o. s. ř.).

25. Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř. pro zodpovězení otázky výkladu a aplikace § 95, § 152 odst. 1 věty první a § 166 o. s. ř., při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu.

IV.

Důvodnost dovolání

26. Žalobci se domáhají (žalobou ze dne 14. 9. 2017) zaplacení částek ve výši a z důvodů tak, jak je popsali v dovolání (srov. odst. 14 tohoto rozhodnutí). V reakci na námitku žalované, podle které jí nespovídá pasivní věcná legitimace, žalobci v podání ze dne 6. 3. 2018 (čl. 26 spisu) navrhli, aby soud posoudil stejný skutkový stav podle Montrealské úmluvy. V této souvislosti uvádějí, že při tomto právním posouzení by jim nespověděl nárok podle článku 7 odst. 1 písm. a) nařízení ve výši 250 EUR za každého ze žalobců.

27. Následně soud prvního stupně na ústním jednání dne 15. 11. 2018 (srov. protokol o ústním jednání na č. l. 68 a 69 spisu) připustil „změnu žaloby“ ve formě eventuálního petitu, a to tak, že se žalobci domáhají po žalované zaplacení částky 13.455 EUR s příslušenstvím spolu s paušální náhradou pro každého žalobce ve výši 250 EUR, *in eventum (sic!)* zaplacení částky 13.455 EUR.

28. Z ustálené judikatury Nejvyššího soudu se podává, že:

1) Eventuální petit je složen ze dvou částí. V tzv. primárním petitu se žalobce domáhá rozhodnutí o určité povinnosti (typicky např. vydání věci) a pro případ, že takovou povinnost uložit nelze, se žalobce v tzv. eventuálním petitu domáhá uložení povinnosti odlišné (např. peněžité náhrady).

2) O žalobním požadavku uplatněném formou tzv. eventuálního petitu soud rozhoduje pouze tehdy, jestliže žalobě nevyhověl v tzv. primárním petitu. Vyhoví-li žalobě v tzv. primárním petitu, eventuálním petitem se vůbec nezabývá. Soud nemá možnost volby ohledně přiznaného

plnění. O primárním petitu je soud povinen rozhodnout vždy, o eventuálním petitu pouze tehdy, je-li plnění požadované v primárním petitu nemožné

Srovnej např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2012, sp. zn. [23 Cdo 4223/2010](#), ze dne 18. 7. 2005, sp. zn. [22 Cdo 2887/2004](#), nebo ze dne 9. 12. 2020, sp. zn. [22 Cdo 2550/2020](#)).

3) O změnu žaloby jde tehdy, požaduje-li žalobce nově jiné plnění, případně požaduje-li stejné plnění, ale dovozuje-li jej z jiného skutku než vylíčeného v žalobě.

4) Změnou žaloby naopak není požadavek žalobce, aby soud přisoudil téže plnění na základě téhož skutku, avšak z odlišného právního důvodu (na základě jiné právní kvalifikace). Posouzení tvrzeného skutkového děje po právní stránce je vždy úkolem soudu. Žalobce proto nemá povinnost svůj nárok právně kvalifikovat; pokud tak učiní, soud není jeho právním názorem vázán. Jinak řečeno, pouhá změna právní kvalifikace není změnou žaloby.

Srovnej např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2004, sp. zn. [29 Odo 439/2002](#), ze dne 22. 6. 2005, sp. zn. [32 Odo 830/2004](#), ze dne 22. 11. 2006, sp. zn. [33 Odo 1310/2004](#), a ze dne 31. 7. 2008, sp. zn. [33 Odo 944/2006](#).

29. Dovolatelé podáním ze dne 6. 3. 2018 nezměnili žalobu (stále se domáhají týchž plnění na základě stejného skutkového stavu), toliko soudu předestřeli další možné právní posouzení jimi uplatněných nároků. S vědomím, že při posouzení podle Montrealské úmluvy by jim jeden z uplatněných nároků nebyl přiznán. Popsaný procesní úkon nepředstavuje změnu žaloby a už vůbec z něj nelze usuzovat, že se žalobci svých nároků domáhají formou eventuálního petitu (tedy, že se zaplacení částky 13.455 EUR z důvodů výše popsaných domáhají toliko pro případ, že nebude přiznána částka 250 EUR každému z nich).

30. Opačný názor odvolacího soudu není správný. Nejvyšší soud proto, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), usnesení odvolacího soudu v druhém výroku zrušil a věc v tomto rozsahu vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 1 a odst. 2 věta první o. s. ř.).

31. Právní názor Nejvyššího soudu je pro odvolací soud závazný. V novém rozhodnutí odvolací soud znovu rozhodne i o nákladech řízení, včetně řízení dovolacího (§ 243g odst. 1 a § 226 o. s. ř.).